

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Ympäristönsuojeluyksikkö

Viite: Lausuntopyyntö 16.4.2024

Luonnonsuojelulain 35 § 2 mom. mukainen lausunto Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia koskevista arvioinneista, Vapo Terra Oy, Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoimapuisto, Halsua ja Kokkola

Neova Oy:n tytäryhtiö Vapo Terra Oy suunnittelee tuuli- ja aurinkovoimapuistoa, joka sijoittuu Halsuan kuntaan Kairinevan alueelle sekä Kokkolan kaupungin Peränevan alueelle.

Hankkeen yhteydessä toteutettavassa ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä esitetään kolmea eri hankevaihtoehtoa ja kahta sähkönsiirron toteutusvaihtoehtoa. Natura-arvioinnissa tarkastellaan lähinnä laajinta hankevaihtoehtoa, jonka mukaan hankealueelle suunnitellaan enintään 22 uuden tuulivoimalan rakentamista, joista enintään yhdeksän sijoittuisi Kokkolaan ja 13 Halsualle. Lisäksi Halsuan kunnan puoleiselle alueelle tutkitaan mahdollisuutta osoittaa aurinkoenergian tuotantoalueita.

Hankealueelle suunnitellaan tuulivoimaloita, joiden napakorkeus on enintään 200 metriä ja kokonaiskorkeus enintään 300 metriä. Tuulivoimalan yksikköteho on noin 7–10 megawattia (MW), jolloin kokonaisteho 22 voimalalla olisi arviolta noin 133–220 MW. Hankkeen aurinkovoima-alue muodostuu enimmillään noin 324 hehtaarin kokoisesta alueesta, jonne sijoitetaan aurinkopaneeleita.

Natura-arvioinnissa tarkastellaan hankkeen vaikutuksia seuraaviin Natura-alueisiin:

- Pilvineva (FI1001001, SPA/SAC)
- Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät (FI1000034, SAC)

Pilvineva

Pilvinevan Natura-alue ((FI1001001) on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon sekä luontodirektiivin (SCI) mukaisena kohteena erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC) että lintudirektiivin mukaisena kohteena (SPA). Alueen pinta-ala on 3667 hehtaaria.

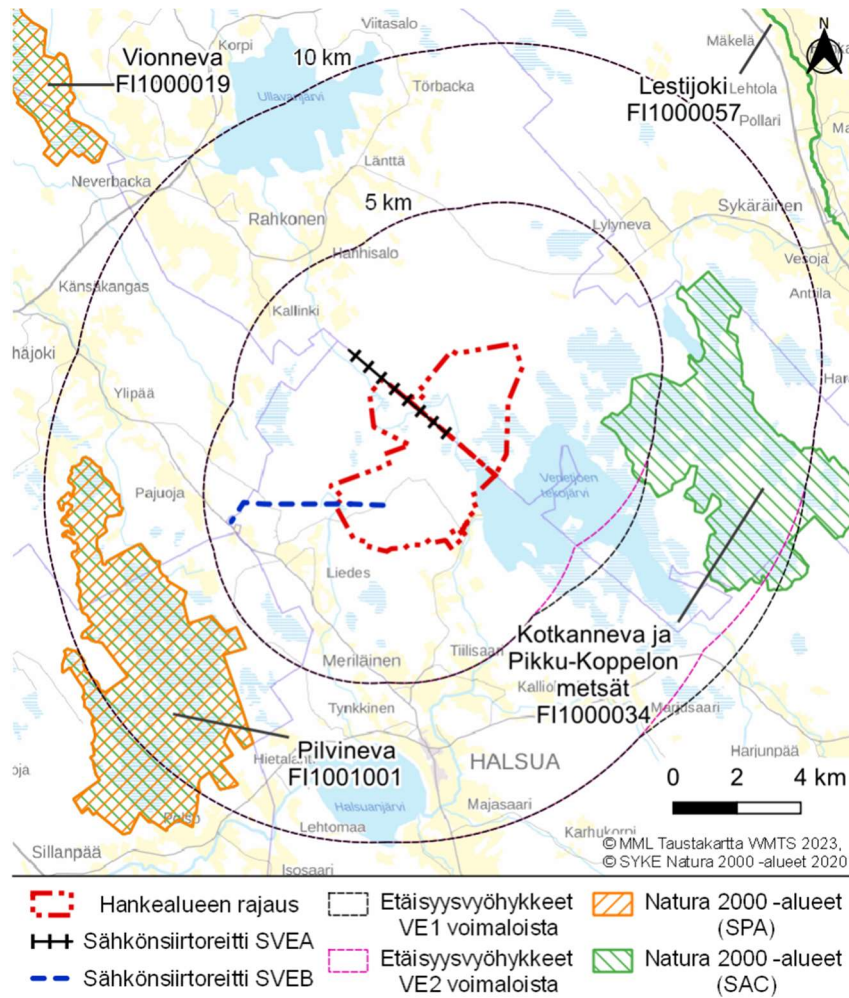
Pilvineva on yksi Keski-Pohjanmaan laajimmista kasvillisuutensa, geologiansa, linnustonsa ja maisemansa puolesta edustavimmista keidas- ja aapasoiista. Vaihtelua suomalaisemaan tuovat kohteen useat metsäsarakkeet ja allikot. Pilvinevan suojelun perusteena on kahdeksan Naturaluontotyyppiä, joista neljä on priorisoituja. Alueen tärkeimmät luontotyytit ovat aapasuot, keidassuot, puustoiset suot ja luonnonmetsät. Pilvinevan Natura-alueen suojelun perusteena on 28 Lintudirektiivin liitteen I lintulajia ja kolme uhanalaista lajia sekä yksi luontodirektiivin liitteen II laji, metsäpeura. Alue kuuluu metsäpeuran Suomenselän tärkeisiin esiintymisalueisiin. Muina tärkeinä kasvi- ja eläinlajeina alueella Natura-tietolomakkeessa mainitaan suopunakämmekä ja suovalkku.

Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät

Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät (FI1000034) Natura-alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin (SCI) mukaisena kohteena ja erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC). Sen pinta-ala on 3305 hehtaaria.

Kotkanneva on eräs Pohjanmaan aapasuovyöhykkeen suurimmista soista. Alue on arvokas suokasviyhdyksuntiensä sekä uhanalaisen tai harvalukuisen nisäkäs- ja lintulajistonsa ansiosta. Pikku-Koppelon metsät ovat kaksi erillistä tuoreen kankaan sekametsäkuviota Kotkannevan yhteydessä. Metsät ovat eteläisessä osassa luonnontilaisen kaltaisia pioneerivaiheen metsiä. Pohjoisempi alue on koivuvaltaista sekametsää, jossa siellä täällä suuria haapoja ja kuusia. Alueella on voimakas erämainen leima. Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueen suojeluperusteena on kahdeksan Naturaluontotyyppiä, joista neljä on priorisoituja. Alueen tärkeimmät luontotyytit ovat aapasuot, keidassuot, puustoiset suot ja luonnonmetsät. Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueen suojeluperusteena on luontodirektiivin liitteen II lajeista sauikko ja metsäpeura. Muina tärkeinä kasvi- ja eläinlajeina alueella Natura-tietolomakkeessa mainitaan 49 lintulajia, 10 sammal- tai putkilokasvilajia ja karhu.

Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoiman hankealuetta lähimpien Natura-alueiden sijoittuminen hankealueen suhteen esitetään kuvassa 1.

Kuva 1. Lähimpien Natura-alueiden sijoittuminen hankealueeseen nähden (FCG. 2024a&2024b).

Pilvinevan Natura-alue on lähimmillään noin 4,6 kilometrin päässä hankealueen rajasta ja noin 5,3 kilometrin (VE1 ja VE2) päässä lähimmästä tuulivoimalasta. Sähkösiirtoreittivaihtoehdoista SVEB on lähimmillään 2,6 kilometrin päässä Pilvinevan Natura-alueesta.

Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alue on lähimmillään noin 2,9 kilometrin päässä hankealueen rajasta ja noin 3,3 kilometrin (VE1 ja VE2) päässä lähimmästä voimalasta. Sähkösiirtoreittivaihtoehdot suuntautuvat Natura-alueesta poispäin.

Vaikutusarvioinnin johtopäätökset

Vaikutukset suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin

Natura-arvioinnin mukaan suoraa pinta-alamenetystä tai reunavaikutuksen lisääntymisestä aiheutuvaa vaikutusta ei kohdistu

mihinkään suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin Pilvinevan tai Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueella, koska hankealue on riittävän kaukana Natura-alueista. Lisäksi arvioinnin mukaan tuulivoimapaiston rakenteista aiheutuvat pintavesivaikutukset ovat vähäisiä ja kohdistuvat suppealle alueelle.

Vaikutukset suojeluperusteena oleviin lajeihin

Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeella ei arvioida olevan sellaisia todennäköisesti merkittäviä Pilvinevan Natura-alueen suojeluperusteena esitettyihin **lintulajeihin** kohdistuvia vaikutuksia, jotta lajien esiintyminen Natura-alueella vaarantuisi pitkällä tai lyhyellä aikavälillä tuuli- ja aurinkovoimavoimahankkeen toteutumisen myötä.

Havaintojen perusteella **saukkoreviirin** todetaan sijoittuvan Venetjoen tekojärven pohjoisosan ranta- ja suoalueiden ja Ylimmäisen Kalliojärven ympäristön väliselle alueelle. Koska hankealueen ja Kotkannevan ja Pikku Koppelon metsät Natura-alueen välinen etäisyys on lyhimmilläänkin 2,9 kilometriä, hankkeesta ei arvioida aiheutuvan häiriövaikutusta saukon mahdollisiin lisääntymispaikkoihin Natura-alueella.

Natura-arvioinnin mukaan yhden tuulivoimarakentamisen merkittävimmistä vaikutuksista **metsäpeuroille** arvioidaan aiheutuvan tieverkoston lisääntymisestä ja sitä myöden lisääntyneen häiriön kautta, kun alueiden saavutettavuus paranee. Kairinevan ja Peränevan hankkeessa maisemarakenteen pirstoutumista arvioidaan tapahtuvan vähäisemmässä määrin hankealueen ollessa suurimmaksi osaksi entisiä turvetuotantoalueita. Hankealueella todetaan olleen huomattavaa ihmistoiminnan aiheuttamaa häiriötä jo ennen tuuli- ja aurinkovoimahanketta.

Etäisyyttä lähimmästä Kairinevan ja Peränevan hankkeen suunnitellusta tuulivoimalapaikasta on Pilvinevan Natura-alueen rajalle noin 5,3 kilometriä. Kotkannevan ja Pikku Koppelon metsät Natura-alueen rajalle on 3,3 km lähimmästä hankealueelle suunnitellusta tuulivoimalasta. Kairinevan ja Peränevan aurinko- ja tuulivoimahankkeesta ei arvioida aiheutuvan suoria vaikutuksia Pilvinevan tai Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueen suojeluperusteena olevaan metsäpeuraan.

Pilvinevan Natura-alueella on runsaasti metsäpeuralle soveltuvaa kesäelinympäristöä. Kairinevan ja Peränevan hanke ei arvioida suoraan kaventavan metsäpeuran kesälaitumia tai potentiaalisia tulevia vasomisalueita Natura-alueella eikä Natura-alueen lähiympäristössä. Metsäpeuran edustavimpien mahdollisten kesän vasanhoitoalueiden arvioidaan sijoittuvat Natura-alueen laajemmille avosuo-osille, jotka lähimmillään sijoittuvat noin kuuden kilometrin etäisyydelle lähimmästä voimalapaikasta. Luonnonvarakeskuksen GPS-pantapeura-aineistoon perustuvan metsäpeurojen esiintymistiheyskartan perusteella lajin

kannalta merkittävimmät alueet Pilvinevan Natura-alueella sijoittuvat kesäaikaan alueen länsiosaan ja Natura-alueen länsi/luoteispuolelle. Nämä alueet sijoittuvat yli 7 kilometrin etäisyydelle lähimmistä Kairinevan ja Peränevan tuulivoimaloista. Vaellusaikaan Pilvinevan Natura-alueen läpi liikkuu jonkin verran peurayksilöitä, mutta suurin osa metsäpeuroista näyttäisi kuitenkin vaeltavan Natura-alueen etelä- ja koillispuolelta. Talviaikaan Pilvinevan alueen peuratiheydet ovat GPS-panta-aineiston perusteella melko alhaiset. Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkopuisto arvioidaan sijoittuvan niin etäälle Pilvinevan Natura-alueesta ja etenkin Natura-alueelle sijoittuvista, peuran suosimista alueista, ettei häiriövaikutusten arvioida ulottuvan niille vähäistä suurempina.

Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueella on runsaasti metsäpeuralle soveltuvaa kesäelinympäristöä. Kairinevan ja Peränevan hankkeen ei arvioida suoraan kaventavan metsäpeuran kesälaitumia tai potentiaalisia vasomisalueita Natura-alueella eikä Natura-alueen lähiympäristössä. Metsäpeuran edustavimmat mahdolliset kesän vasanhoitoalueet sijoittuvat Natura-alueen laajemmille avosuo-osille, jotka lähimmillään sijoittuvat noin 3,5 kilometrin etäisyydelle lähimmästä voimalapaikasta. Luonnonvarakeskuksen GPS-pantapeura-aineistoon perustuvan metsäpeurojen esiintymistiheyskartan perusteella lajin kannalta merkittävimmät alueet Kotkanneva ja Pikku Koppelon metsät Natura-alueella sijoittuvat kesäaikaan alueen itäosaan. Nämä alueet sijoittuvat yli 7 kilometrin etäisyydelle lähimmistä Kairinevan ja Peränevan voimaloista. Vaellusaikaan suurin osa metsäpeuroista näyttäisi vaeltavan Natura-alueen etelä- ja koillispuolelta, kun taas talviaikaan Kotkanneva ja Pikku Koppelon metsät Natura-alueella ei GPS-panta-aineiston perusteella näytä olevan erityistä merkitystä.

Natura-arvion mukaan Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen rakentuminen ei merkittävästi heikennä metsäpeuran suojelutavoitteiden toteutumista Pilvinevan eikä Kotkannevan ja Pikku Koppelon metsät Natura-alueilla eikä alueiden vasatuottoa. Tuulivoimapuiston sähkönsiirron vaikutukset metsäpeuralle arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi sekä vaihtoehdossa SVEA että SVEB kummankin Natura-alueen osalta.

Vaikutukset muihin arvokkaisiin lajeihin ja luontotyypeille ominaiseen lajistoon

Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeella ei arvioida olevan vaikutuksia Pilvinevan Natura-alueen muihin tärkeisiin lajeihin, suopunakämmekkään ja suovalkkuun, koska vaikutuksia soiden hydrologiaan ei todeta olevan.

Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeella ei arvioida olevan vaikutuksia Kotkannevan ja Pikku Koppelon metsät Natura-alueen 10 tärkeään kasvi- ja sammallajiin, koska hankkeella ei ole vaikutuksia soiden hydrologiaan. Karhun todetaan liikkuvan hyvin

laajalla alueella, joten Natura-alueella esiintyvät karhut voivat ajoittain liikkua myös hankealueella. Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen alueen arvioidaan kattavan kuitenkin hyvin pienen alueen karhun elinpiiristä, eikä hankealueella arvioida sijaitsevan karhun vuodenkierron kannalta keskeisiä elinympäristöjä, joten Natura-alueen muuna esiintyvänä lajina esitettyyn karhuun kohdistuvat vaikutukset arvioidaan korkeintaan vähäisiksi. Muina lajeina mainitaan myös 49 lintulajia, jotka edustavat muun muassa tavanomaisia suo- ja metsälajeja. Näihin lajeihin arvioidaan tuulivoimapuiston toiminnan aikana kohdistuvan merkittävydeltään korkeintaan vähäisiä törmäys- ja häiriövaikutuksia tuulivoimaloista, aurinkopaneeleista ja voimajohdoista.

Yhteisvaikutukset

Kairinevan ja Peränevan hankealue liittyy Itä-luode-pohjoinen-akselilla Tuohimaa-Riutanmaan tuulipuistohankkeen alueisiin muodostaen maastossa yhden suuren tuulipuistoaluekokonaisuuden. Alle 10 kilometrin etäisyydellä Pilvinevan Natura-alueesta sijaitsee myös Löytösuon tuulivoimahanke. Lisäksi yhteisvaikutusten arvioinnissa on huomioitu suunnitteilla oleva Fingridin Jylkkä-Alajärvi 2 x 400 + 110 kV:n voimajohto, joka sijoittuu pohjois-eteläsuuntaisesti Kairinevan-Peränevan hankealueen ja Pilvinevan Natura-alueen väliin. Tuohimaan alueen koillispuolella sijaitsevat Länsi-Toholammin tuulivoimapuiston moniosaisen hankealueen eteläisimmät osat noin 4,4 kilometrin päässä Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueesta. Alle 10 kilometrin etäisyydellä Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueesta sijaitsevat lisäksi Toholampi-Lestijärven, Lestijärven ja Halsuan tuulivoimahankkeet. Mahdollisia yhteisvaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin ei arvioida muodostuvan kummankaan Natura-alueen osalta pitkän etäisyyden vuoksi.

Pilvinevan Natura-alueen linnusto koostuu enimmäkseen suo- ja metsä lajistosta, joiden liikkuminen Natura-alueen ulkopuolella, muutamaa lajia lukuun ottamatta, on vähäistä. Tällaisia lajeja ovat mahdollisesti laulujoutsen, metsähanhi, kurki ja tietyt petolinnut. Sensitiivisten lintulajien osalta yhteisvaikutuksia on tarkasteltu salassa pidettävässä liitteessä. Muiden lajien osalta muiden tarkasteltujen tuulivoimahankkeiden arvioidaan sijaitsevan riittävän kaukana Pilvinevan Natura-alueesta eikä niiden yhteisvaikutusten arvioida vaikuttavan Pilvinevan Natura-alueella pesivien lajien elinympäristöön tai elinolosuhteisiin.

Fingridin Jylkkä-Alajärvi – voimajohdon on suunniteltu sijoittuvan Pilvinevan itäpuolelle, lähimmillään noin kilometrin etäisyydellä Pilvinevan Natura-alueen rajauksesta. Uudet voimajohtorakenteet voivat teoriassa vaikuttaa lintujen riskiin törmätä voimajohtoihin. Potentiaalisia törmääjiä ovat joutsenet, hanhet, sorsat, kanalinnut, kurjet, kahlaajat ja petolinnut. Törmäyksille alttiiden lajien kantojen

arvioidaan kuitenkin olevan Pilvinevan Natura-alueella erittäin pieniä, useimpien lajien kohdalla vain yhden tai muutaman parin verran, joten törmäysriskin arvioidaan olevan vähäinen.

Natura-arvioinnin mukaan Kairinevan ja Peränevan ympäristön muiden hankkeiden häiriövaikutuksia voi ulottua hyvin lievinä Pilvinevan sekä Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueille saakka, mutta koska metsäpeurat tunnetusti liikkuvat vuodenvaihteen aikana hyvin laajoilla alueilla, heijastuvat myös Natura-alueen ulkopuolisille elinympäristöille aiheutuvat vaikutukset Natura-alueen peurakantaan. Kaikkien muiden tuulivoimahankkeiden paitsi Kairinevan ja Peränevan hankkeen todetaan sijaitsevan yli 5 kilometrin etäisyydelle Pilvinevan Natura-alueesta ja yli 4 km etäisyydellä Kotkannevan ja Pikku koppelon metsät Natura-alueesta.

Natura-arvioinnissa todetaan, että yksittäisten hankkeiden vaikutuksia pyritään aina arvioimaan ja lieventämään hankkeiden YVA-menettelyjen yhteydessä muun muassa huomioimalla metsäpeuralle keskeiset vasomisalueet voimaloiden määrissä ja sijoitussuunnittelussa. Yhteisvaikutuksia voi kuitenkin arvioinnin mukaan ilmetä, mikäli metsäpeurat välttelevät toiminnassa olevia tuulivoimapuistoja tai sähkönsiirtoreittien alueita arvioitua kauempaa ja vaikutukset ulottuvat tärkeille elinympäristöille saakka. Välttelykäyttämistä ei kuitenkaan arvioinnin mukaan ole näyttöä.

Natura-arvioinnin mukaan tuulivoimapuistojen ja sähkönsiirron vaikutusmekanismit ovat jossain määrin erilaisia, eivätkä niiden aiheuttamat yhteisvaikutukset ole kaikilta osin suoraan kumuloituvia. Voimajohtoreittien alueiden todetaan säilyvän rakentamisenkin jälkeen osittain tai kokonaan metsäpeuran laidunkäytössä ja arvioinnin mukaan Suomenselän alueella ei ole havaittavissa, että metsäpeura erityisesti välttelisi voimajohtoalueita kesällä tai talvella. Tuulivoimapuiston alueella voimaloiden lähialueiden varsinaisia pystytysalueita ja huoltotiestä lukuun ottamatta todetaan säilyvän edelleen metsäpeuroille soveltuvina. Arvioinnin mukaan rakennettavat tiet ja nostokentät ovat käytännössä metsäpeuran kannalta pysyviä elementtejä hankkeiden laajuuden mukaan, mutta elinympäristönmuutoksen suuruus talouskäytössä olevalla metsäalueella jää useimmiten suhteellisen pieneksi. Arvioinnissa todetaan, että metsäpeurojen tiedetään myös hyödyntävän tiestöä liikkueessaan, ja laji voi jopa hyötyä tuulisuuden lisääntymisestä voimalakenttien alueilla räkkäaikaan. Tuulivoimaloiden aiheuttamat, suorat elinympäristönmuutokset keskittyvät huomattavasti suppeammalle alueelle, mutta toisaalta mahdollisia häiriövaikutuksia (visuaalinen häiriö, melu) voi ulottua tuulivoima-alueen vaikutuksia etäämmäs. Sekä tuulivoimarakentaminen että sähkönsiirtoreitit pirstovat metsäalueita, mutta Natura-arvioinnin mukaan Suomenselän alueella vaikutus metsätalouden jo muokkaamiin elinympäristöihin on suhteessa nykytilanteeseen vähäinen ja sitä kautta esimerkiksi alueiden

peto-saalis-dynamiikkaan ei välttämättä tule hankkeiden johdosta merkittäviä muutoksia myöskään pidemmällä aikavälillä. Arvioinnin mukaan Kairinevan-Peränevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen aiheuttamien ympäristövaikutusten rooli ei ole merkittävä suhteessa alueella eri suunnitteluvaiheissa olevien muiden tuulivoima- ja voimajohtohankkeiden aiheuttamiin ympäristövaikutuksiin.

Natura-arvioinnin mukaan Pilvinevan ja Kotkanneva ja Pikku Koppelon metsät Natura-alueiden välinen kulkuyhteys säilyy hankkeista huolimatta, ja kyseiset Natura-alueet ovat edelleen riittävän hyvin kytkeytyneet kauempana sijaitseviin, metsäpeuran kannalta tärkeisiin suojelualueisiin. Natura-arvioinnissa todetaan, että metsäpeurat voivat jatkossa liikkua myös toiminnassa olevan tuulivoimapuiston alueen läpi, sillä voimaloiden välinen etäisyys on vähintään 500 metriä ja välialueet säilyvät nykyisen kaltaisina talousmetsäalueina. Natura-arvioinnin mukaan Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen sekä muiden tuulivoima- ja voimajohtohankkeiden yhteisvaikutukset Suomenselän metsäpeurapopulaatiolle muodostuvat korkeintaan kohtalaisiksi.

Vaikutukset Natura-alueiden eheyteen

Pilvinevan Natura-alueen suojelutavoitteena on suoluonnon ja sen lajiston, erityisesti metsäpeuran ja linnuston suojelu. Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueen suojelutavoitteena on suoluonnon ja sen lajiston, erityisesti metsäpeuran ja saukon suojelu. Kaikki maankäytön muutoksen toiminnot tapahtuvat kokonaan Natura-alueiden ulkopuolella, eikä välittömiä vaikutuksia luontotyyppeihin tai lajiston elinympäristöön arvioida aiheutuvan. Välillisten vaikutusten suojeluperusteena olevalle eläinlajistolle tai Natura-alueilla elinympäristöjen perusteella muutoin esiintyvälle lajistolle ei arvioida olevan vaikutuksiltaan merkittäviä. Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen rakentamistoimien ei arvioida aiheuttavan luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitettuja merkittävästi heikentäviä vaikutuksia niille luonnonarvoille, joiden perusteella Pilvinevan sekä Kotkannevan ja Pikku Koppelon metsät Natura-alueet on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

Hankkeen ei arvioida muuttavan Natura-alueiden ekologistia rakenteita. Alueilla olevien suojeltavien luontotyyppinen laajuuden ei arvioida muuttuvan, eikä epäsuorien vaikutusten heikentävän luontotyyppien ominaispiirteitä. Natura-alueiden ekologisten rakenteiden, luontoarvojen ja toimintakyvyn arvioidaan säilyvän ja alueen eheyteen kohdistuvien kielteisten vaikutusten jäävän vähäisiksi.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto

Natura-arvioinnin kattavuus

Natura-arviointi on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan pääosin asianmukainen. Natura-arvioinnissa tarkasteltavat Natura-alueet sekä niiden lähiympäristö on valittu tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon niiden suojeluperusteina olevat lajit ja luontotyypit sekä luontotyypeille ominainen lajisto. Lisäksi arvioinnissa ansiokkaasti huomioidaan Natura-alueiden ulkopuolisten alueiden merkitys etenkin lajeilla, joiden elinpiirit ulottuvat Natura-alueiden hallinnollisten rajojen ulkopuolelle (esim. metsäpeura ja suurpedot). Myös Natura-alueilla esiintyvät ja tietolomakkeissa mainitut muut tärkeät kasvi- ja eläinlajit tuodaan esille arvioinnissa. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kuitenkin Kairinevan ja Peränevan hankkeen ja lähiympäristön muiden hankkeiden yhteisvaikutukset metsäpeuraan voivat olla arvioinnissa esitettyä suuremmat. Myös hankkeen vaikutusalue voi olla arvioinnissa esitettyä laajempi, etenkin metsäpeuran osalta. Nämä seikat aiheuttavat epävarmuutta vaikutusten ja vaikutusalueen tarkasteluun.

Natura-arvioinnin toteutus ja menetelmät

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinnin toteutus ja menetelmät vastaavat valtaosin Natura-arviointeihin sisällytettäviä laatuvaatimuksia eikä ELY-keskus näe puutteita suojeluperusteisten luontotyyppien, luontotyypeille ominaisen lajiston, suurpetojen tai saukon arviointien osalta.

Tuuli- ja aurinkovoimahankkeen ja sen sähkönsiirtoreittien mahdollisia suoria ja välillisiä vaikutuksia Natura-alueiden suojeluperusteena oleville luontotyypeille ja lajeille kuvaillaan Natura-arvioinnissa melko laajasti. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutusmekanismit on tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti ja oikeansuuntaisesti.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan, Natura-arvioinnissa käsitellään ansiokkaasti metsäpeuraan kohdistuvia vaikutuksia noudattaen arvioinnin laatuun ja sisältöön kohdistuvia standardeja.

Vaikutusmekanismit hankkeen osalta ovat tunnistettu asianmukaisesti ja oikeansuuntaisesti. Yhteisvaikutukset ovat tunnistettu ja tarkasteltu ansiokkaasti myös muilta alueilta, kuin vain Natura-alueilta, joissa laji esiintyy suojeluperusteena. Euroopan komission mukaan (2021)

”Natura-arvioinnin tulee olla riittävän yksityiskohtainen ja asianmukainen, jotta voidaan tieteelliseen tietoon perustuen esittää, että haitallisia vaikutuksia ei muodostu”. Nyt tähän laatuvaatimukseen päästään Pilvinevan Natura-aluetta koskevassa vaikutusarvioinnissa, mutta Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueen metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten sekä eri hankkeiden yhteisvaikutusten sisältämän epävarmuuden vuoksi on saavutettava

tarkastelutasoa arvioitava hieman kriittisemmin. ELY-keskus kuitenkin toteaa, että tällä hetkellä yhteisvaikutusten arviointi sisältää epävarmuutta, jonka poistaminen vaatii tutkimustietoa tutkimusorganisaatioiden ja hanketoimijoiden yhteistyössä, eikä tätä voida täysin säilyttää yksittäisen hankkeen ja toimijan harteille.

Johtopäätökset

Suojeluperusteena esiintyvät luontotyypit

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinneissa esitettyyn johtopäätökseen, jonka mukaan hankkeesta ei todennäköisesti aiheudu merkittäviä heikentäviä vaikutuksia tarkasteltavina olleiden Pilvinevan ja Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueiden suojeluperusteena oleville luontodirektiivin liitteen I luontotyypeille. Tärkeänä perusteena vähäisille vaikutuksille on etäisyys hankealueen sekä sähkönsiirtoreittien ja Natura-alueen välillä. Natura-arvioinneissa on esitetty yksityiskohtaiset ja asianmukaiset perusteet hankkeen merkittävien vaikutusten poissulkemiselle.

Lintudirektiivin liitteen I lajit

ELY-keskus yhtyy pääosin arvioinnissa esitettyyn johtopäätökseen, jonka mukaan Pilvinevan Natura-alueen suojeluperusteena esitettyihin lintudirektiivin liitteen I lajeihin ei arvioida kohdistuvan merkittäviä vaikutuksia. Arvioinnissa on esitetty asianmukaiset perusteet jokaisen lajin osalta. ELY-keskus esittää sensitiivisiin lajeihin kohdistuvat johtopäätökset salassa pidettävässä liitteessä.

Saukko

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn johtopäätökseen, jonka mukaan saukkoon ei arvioida kohdistuvan suoria eikä välillisiä merkittäviä vaikutuksia.

Metsäpeura

Luonnonvarakeskus lausunnossaan koskien Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 kaavaluonnosta (EP-liitto, 2023) toteaa, että tärkeimmässä tarkastelussa Suomenselän ja samalla koko Euroopan tärkein metsäpeuran lisääntymisalue sijoittuu Vimpelin-Alajärven-Kyyjärven-Kinnulan-Pihtiputaan-Reisjärven-Toholammen-Kaustisen-Vetelin väliselle metsäalueelle, johon myös Kairinevan ja Peränevan hanke sijoittuu.

Metsäpeuran kesäinen elinympäristö muodostuu boreaalisten metsien, soiden, kosteikkojen ja vesistöjen mosaiikista, jotka sijoittuvat karuille vedenjakaja-alueille. Eritoten peurat suosivat kesäisin avosuota ja vartunutta metsää, jonka maapohjalla esiintyy runsas varpukasvusto. Kesän lisääntymisalueen rungon muodostavat avoimet tai metsäiset suot, joissa on kasvillisuudeltaan reheviä osia. Tyypillisiä vasomispaikkoja ovat mm. avosuon reunametsä, ojanvarsikuusikko, puustoinen räme tai vesistön rantametsä. Avosuot tai soiset vesistöjen reunat tarjoavat

myös suojaa pedoilta. Suosituimmat vasomispaikat ovat usein suhteellisen rehevissä ja peitteisissä iältään yli 80-vuotiaisissa metsissä, mutta monelle vaatimelle kelpaa myös tavallinen talousmetsä (Paasivaara, 2023).

Kirjallisuuden perusteella häiriövaikutukset ovat todennäköisesti korkeimmillaan vasonnan ja vasanhoitojakson, eli kesän aikana. Tuulivoimalan aiheuttama häiriövaikutus riippuu mm. maiseman rakenteesta, metsäluonnon tuomasta näkö- ja äänisuojusta sekä topografista. Kuitenkin vasovilla ja vasojaan hoitavilla porovaatimilla tilankäytön väheneminen on havaittu selkeimmin 5 kilometrin säteellä voimaloista. (Skarin ym. 2018). Tätä samaa 5 km vyöhykettä käytetään myös asiantuntija-arvioinnissa Keski-Suomen 2040 kaavaehdotukseen ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan raportissa (Paasivaara, 2023). Samassa raportissa myös pidetään epätodennäköisenä sitä, että hankealueiden sisällä tai välittömässä läheisyydessä vasaosi tai hoitaisi vasaansa sama määrä vaatimia, kuin ennen tuulivoiman rakentamista. Myös Tolvanen ym. (2023) ovat koontitutkimuksessaan päätyneet samaan viiden kilometrin mediaanihäiriövaikutusvyöhykkeeseen. Välttämisreaktion lisäksi muita välillisiä vaikutuksia voivat olla mm. lineaarirakenteiden kuten teiden ja sähkölinjojen läheisyys, joka tehostaa suden tilankäyttöä ja saalistusta (McKay ym. 2021). Syksyn kiima-aikana, vaelusten tai talven aikana häiriövaikutusten arvioidaan olevan heikompia kuin kesällä. Vaikutukset voivat muodostua mm. rakenteiden kuten teiden tai sähkölinjojen välttelemisestä. Toinen mahdollinen vaikutus on lineaarirakenteiden mahdollistama voimakkaampi saalistuspaine, joka talviaikaan näkyy korkeampana aikuiskuolleisuutena.

Natura-arvioinnissa esitetään, että hankkeen merkittävimmät metsäpeuraan kohdistuvat vaikutukset koostuvat epäsuorista häiriövaikutuksista sekä mahdollisista muutoksista lajin vaelluskäyttäytymisessä. Etäisyyden lähimpiin suunniteltuihin tuulivoimaloihin esitetään kuitenkin olevan riittävä sekä Pilvinevan että Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueisiin, jotta merkittäviä suoria tai välillisiä vaikutuksia alueen suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin tai lajeihin ei muodostu. ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn johtopäätökseen, että Pilvinevan Natura-alueen etäisyys hankealueesta on riittävä turvaamaan metsäpeuran kesäaikaisia elinympäristöjä. ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, että Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-aluetta lähimmät tuulivoimalat sijoittuvat noin 3,3 km etäisyydelle, joka on vähemmän kuin Paasivaaran (2023) raportissa ja Tolvasen ym (2023) koontitutkimuksessa esitetty 5 km tarkasteluvyöhyke. Näin ollen maisemassa tapahtuvat muutokset voivat aiheuttaa muutoksia metsäpeuran käyttäytymisessä etenkin avoimilla suoalueilla vasanhoitojakson aikana. Tästä ei kuitenkaan ole yksiselitteistä tulkintaa, jolloin vaikutuksen merkittävyyden arviointi on haastavaa.

Pilvinevan sekä Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-arvioineissa esitetään, että Kairinevan ja Peränevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen sekä muiden tuulivoima- ja voimajohtohankkeiden yhteisvaikutukset Suomenselän metsäpeurapopulaatiolle muodostuvat korkeintaan kohtalaisiksi. Arviota perustellaan muun muassa sillä, että alueen metsäpeurapopulaation ei arvioida olevan erityisen herkkä. Tuulivoimapuistojen tai voimajohtojen ei myöskään arvioida katkaisevan metsäpeurojen kulkureittejä. Lajilla ei todeta olevan luonnonsuojelulakiin perustuvaa suojelustatusta ja sen todetaan lukeutuvan riistaeläimiin, jota myös luvanvaraisesti metsästetään. ELY-keskus huomauttaa, että arvioinnissa ei esitetä tutkimustietoa perusteeksi sille, että hankealueen ympäristössä elävä metsäpeurapopulaatio olisi vähemmän herkkä ihmistoiminnan vaikutuksille. Natura-alueen suojeluperusteisiin kuuluvalla lajilla on luontodirektiivin suoja ja sitä koskee heikentämiskielto.

Natura-arvioinneissa todetaan, että metsäpeurat voisivat jatkossa liikkua myös toiminnassa olevan tuulivoimapuiston alueen läpi, sillä tuulivoimaloiden välinen etäisyys on vähintään 500 metriä ja välialueet aurinkovoima-alueita lukuun ottamatta säilyvät nykyisen kaltaisina talousmetsä- tai metsittyvinä entisinä turvetuotantoalueina. Arvioinneissa esitetään hahmotelma metsäpeuran mahdollisista kulkuyhteyksistä Pilvinevan sekä Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueita ympäröivien hankealueiden ulkopuolisilla alueilla (Kuva 9 Pilvinevan Natura-arvioinnissa ja Kuva 8 Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-arvioinnissa). Hahmotelman mukaan metsäpeurat kulkisivat alueella tuulivoimahankealueita vältellen. Tämä on ristiriidassa arvioinneissa esitettyihin toteamuksiin siitä, että metsäpeuroilla ei ole esiintynyt tuulipuistoalueiden välttelykäyttäytymistä ja metsäpeurat voisivat kulkea toiminnassa olevien tuulivoimapuistojen läpi.

Sen lisäksi, että yhteisvaikutusten merkittävyys voi nousta Natura-arvioinneissa arvioitua suuremmaksi etenkin vasomisen ja vasanhoitojakson osalta, näkee ELY-keskus ongelmalliseksi yhteisvaikutusten merkityksen myös vaellusreiteille. Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueen eteläpuolella sijaitsevat Halsuan ja Lestijärven tuulivoimahankkeet, itäpuolella Toholampi-Lestijärvi tuulivoimahanke ja pohjoispuolella Länsi-Toholammin ja Tuohimaa-Riutanmaan hanke sekä Kairinevan ja Peränevan hanke muodostavat käytännössä Pilvinevan sekä Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueiden itäpuolelle yhtenäisen häiriöalueen, joka voi heikentää lajin elinympäristöjen laatua Natura-alueiden itäpuolella ja mahdollisesti häiritä itä-länsisuunnassa tapahtuvaa vaellusta. ELY-keskus huomauttaa, että yhteisvaikutuksien tarkastelussa ei Natura-arvioinnissa metsäpeuran osalta huomioda Pilvinevan itäpuolelle suunniteltua Jylkkä-Alajärvi voimajohtoa. Luonnonvarakeskus on todennut lausunnossaan yllä mainitun hankkeen ympäristövaikutusten

arviointiselostuksesta ja Natura-arvioinnista, että Rangifer-suvun peurojen on todettu välttävän voimalinjoja. Välttämisen voimakkuus on ollut havaittavissa 4 km etäisyydelle voimalinjoista ja teistä. Voimalinjoilla saattaa myös olla peuroille estevaikutus. Jylkkä-Alajärvi voimajohtohanke yhdessä ympäröivien tuulivoimahankkeiden kanssa muodostaa Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsät Natura-alueen ympärille lähes yhtenäisen häiriöalueen ja eristää alueen metsäpeurapopulaation.

Ottaen huomioon, että kesäiseen vasanhoitojaksoon ja syysvaellukseen kohdistuvat yhteisvaikutukset ja vaikutusten laajuus sisältävät huomioitavan määrän epävarmuutta, **arvioi ELY-keskus hankkeella olevan varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävä heikentävä vaikutus metsäpeuraan.**

Muut tärkeät lajit

Kun huomioidaan, ettei laillista velvoitetta muiden kuin suojeluperusteisten arvojen käsittelyn osalta ole Natura-arvioinnin laillisiin perusteisiin sisällytetty, on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaikutukset muihin kuin suojeluperusteiseen lajistoon tunnistettu asianmukaisesti ja tarkasteltu riittävällä tasolla.

Vaikutukset Natura-alueiden eheyteen

Koska hankkeen vaikutukset yhdessä muiden alueiden tuulivoimahankkeiden kanssa erityisesti metsäpeuraan jäävät epävarmoiksi, ei vaikutuksia niiden Natura-alueiden eheyteen, joilla kyseinen suojeluperuste esiintyy voida arvioida. Alustavasti ELY-keskuksen näkemyksen mukaan, tämä koskee etenkin Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsät Natura-aluetta (FI1000034) ja siellä esiintyviä kesäisen vasanhoitojakson osalta kriittisiä alueita. Mikäli osa Natura-alueella esiintyvistä lajille sopivasta elinympäristöstä muuttuu välttelykäyttämisen takia lajille sopimattomaksi tai laji ei estevaikutuksen vuoksi enää saavuta elinympäristöä, vaikuttaa tämä kielteisesti Natura-alueen eheyteen. Suojeluperusteena mainitun lajin populaatiokoon pieneminen esimerkiksi em. vaikutuksien myötä vaikuttaa näin ollen Natura-alueen eheyteen.

Johtopäätökset

ELY-keskus toteaa, että hankkeen vaikutukset Natura-alueille, joiden suojeluperusteena mainitaan metsäpeura, jäävät epävarmoiksi. Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella varovaisuusperiaate edellyttää Natura-arvioinnin kohdalla merkittävien vaikutusten poissulkemista tavalla, joka ei jätä epäilyksiä (mm. KHO 2020:3). Nyt kyseessä olevan hankkeen kohdalla vaikutukset tulee täten arvioida

varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävän heikentäväksi, etenkin kun huomioidaan, että hanke sijoittuu Suomenselän metsäpeurapopulaation kannalta merkittävälle alueelle, jolloin lisäheikennys etenkin vasanhoitojakson kannalta kriittisille alueille ja syysvaelluksen kannalta keskeisille reiteille voi aiheuttaa arvioitua suuremman kielteisen vaikutuksen metsäpeuraan.

Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, saadaan lupa muutoin lainsäädännössä säädetty edellytykset täyttävälle hankkeelle kuitenkin myöntää tai suunnitelma hyväksyä tai vahvistaa, jos hankkeelle tai suunnitelmalle ei ole vaihtoehtoista ratkaisua ja valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä.

Natura-arvioinnin täydentäminen

Jotta arvioinnissa esiintyvää epävarmuutta voidaan vähentää, tulee Natura-arviointia täydentää välttelykäyttämiseen ja vasanhoitojakson kannalta oleellisten alueiden esiintymiseen liittyvällä tarkastelulla. ELY-keskus suosittelee tarkastelemaan vielä etenkin mieluisimpien vasomispaikkojen (rehevät ja peitteiset yli 80-vuotiaat metsät) ja merkittävimpien vasanhoitoalueiden sijoittumista kirjallisuudessa esitettyjen häiriöalueiden sisällä (esim. 5 km, 2,5 km ja 0,5 km) huomioiden maaston ominaispiirteet sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä toteutetut maastotyöt ja mallinnukset.

ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, että metsäpeuran osalta arviointia voi olla hyvin haastava päivittää vastaamaan oikeuskäytäntöjen asettamia linjauksia puutteellisen tutkimustiedon vuoksi. Haasteet vaikutusten arvioinnissa liittyvät etenkin siihen, että tuulivoiman aiheuttamien häiriövaikutuksen laajuudesta ja merkittävydestä lajin käyttäytymiseen ei ole yhtenäistä käsitystä.

Suojeluperusteena olevien sensitiivisten lintulajien osalta arviointia tulee korjata ja täydentää salassa pidettävässä liitteessä esitetyn mukaisesti.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Aira Muhiya luonnonsuojeluyksiköstä ja ratkaissut luonnonsuojeluyksikön päällikkö Leena Rinkineva-Kantola.

LIITTEET

Salassa pidettävä liite vaikutuksien arvioinnista sensitiivisiin lajeihin

Tämä asiakirja EPOELY/1125/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/1125/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Rinkineva-Kantola Leena 27.08.2024 16:18

Esittelijä Muhiya Aira 27.08.2024 08:52